

הלכות מלוה ולוה

פכ"ו ה"ב מלוה שחצב את הלוה ולא מלא לו נכסים אינו יכול להפרע מן הערב עד אחר שלשים יום מיום שנתחייב הערב לשלם לא יהי כח זה פחות מן הלוה עלמו וכזה הורו המורים ואם התנה עמו הכל לפי התנאי שב"ל, ועו"ש צמ"מ שליין לדברי הרמז"ם בפכ"ב שם, והיונו דהמ"מ מפרש דהא דכתב הרמז"ם הכא דאינו יכול להפרע מן הערב עד אחר שלשים יום זהו מדין זמן צ"ד שנותנין לו שלשים יום, ודין זה מצוהר צרמז"ם לגבי לוח עלמו בפכ"ב שם, ולפי"ז ל"ל דדברי הרמז"ם דהכא קיימי רק לענין דין גבי של צ"ד מקרקעות, ול"ע דא"כ השלשים יום נריכין להיות מיום שבאין צ"ד לעשות הגבי, ודברי הרמז"ם הרי מצוהר דהשלשים יום הם משעה שנתחייב, וגם דלמה חלה הרמז"ם דין ערב צלוח וכמ"כ דלא יהי כח זה פחות מן הלוה עלמו, דאע"פ זמן צ"ד צלוח כתיבא, וערב ולוה שוין נינהו צזה, ול"ע. וצאמת דמלשון הרמז"ם משמע דאינו יכול להפרע מהערב כלל עד שלשים יום, וכדקו"ל גבי לוח דאינו רשאי לתצבו עד שלשים יום, וכ"ה צש"ך סי' קכ"ט ועו"ש, ול"ע דהתם הא יסוד הדין הוא משום דהתם הלוהה שלשים יום ואיך שייך זאת גבי ערב.

והנה ז"ל הרמז"ם צפוי"ג שם הל"ה המלוה את חצרו וקצב לו זמן לפרעו וכו' אינו יכול לתצבו עד סוף הזמן וכו' וסתם מלוה שלשים יום וכו' ואם התנה שיתצב בכל זמן שירצה יש לו לתצבו ציומו שתנאי ממון הוא, ול"ע הא דהוסיף הרמז"ם טעמה שתנאי ממון הוא, דמשמע דמדין תנאי הוא דקאחינן עלה, והא כיון דהתנה א"כ לאו סתם הלוהה היא ואינה שייכה כלל לדין לי יום, ומה זה שכתב הרמז"ם טעמה דכל תנאי שבממון קיים. והנראה מצוהר מדברי הרמז"ם, דהדין

דכדין דלי יום אין זה משום דכסתמא הלואתו היא על לי יום, כ"א דיסודו הוא דין תורה בכל הלואות דעד לי יום אינו יכול לתצטו וכדילפינן לה צמכות דף ג' מקרא דקרבה שנת השצט שנת השמטה יש שמטה אחרת שהיא כזו ואיזו זו המלכה את חצירו סתם שאינו רשאי לתצטו צפחות משלשים יום, וא"כ יסוד דינו הוא גזכ"כ בכל הלואות שאינו רשאי לתצטו, וזהו שכתב הרמז"ם דרק מדין תנאי ממון הוא שנשתנה דין זה. ולפ"ז הרי מצוהר היעצ דברי הרמז"ם דגם צערצ איתא לדין לי יום, כיון דיסוד הכ מילתא דשלשים יום אינו צמטטה הכלואה, כ"א דהוא דין צפ"ע שאינו יכול לתצטו עד לי יום מדין זכות שזכתה לו התורה להלכה, ע"כ גם צערצ שייך לדין זה, אלא דהרי עיקר הכ דינא גבי לוח נאמר ולא לגבי ערצ, ע"כ זהו שכתב הרמז"ם דלא יהי כח זה פחות מהלכה עלמנו, וכמו דהלכה יש לו הכ זכותא כמו"כ בערצ, דאין הערצ חמור מהלכה. אלא דנראה, דגבי הלכה עלמנו מלצד שאין לו הזכות לתצטו, עוד הוא גם ציסוד דינו גם חלות דין על המלכה שאינו רשאי לתצטו וכדילפינן לה מקרא דשנת השמטה, משא"כ על הערצ כל דינו הוא רק מד"מ שאינו יכול להפרע ממנו עד זמן זה משום דלא יהא כחו פחות מכה הלכה, אבל עיקר חלות הדין שלגבי המלכה לא שייך צערצ, דעיקר הדין נאמר לגבי לוח ולא לגבי ערצ, וזהו ששינה הרמז"ם צלשונו דכתב אינו יכול לתצטו, והכא גבי ערצ כתב אינו יכול להפרע, וגם לא הזכיר לגבי ערצ טעמא דתנאי ממון קיים, וכמש"כ.